

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Keskusrikospoliisin lausunto eduskunnan puolustusvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain muuttamisesta, HE 2/2025 vp

Tausta Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt 7.3.2025 päivätyllä lausuntopyynnöllä Keskusrikospoliisilta lausuntoa otsikkokentän asiassa.

Kyseisen hallituksen esityksen tavoitteena on suojata Suomen kansallista turvallisuutta rajoittamalla sellaisten EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolisten kansalaisten kiinteistönhankintaa Suomessa, joiden ainoan kansalaisuusvaltion tai kaikkien kansalaisuusvaltioiden Euroopan unionin neuvosto on päätöksessään todennut loukanneen toisen valtion alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä, jonka ainoan kansalaisuusvaltion tai kaikkien kansalaisuusvaltioiden voidaan arvioida aiheuttavan uhkaa Suomen kansalliselle turvallisuudelle ja jonka ainoan kansalaisuusvaltion on mahdollista käyttää kansalaisiaan Suomen kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvan uhkan aiheuttamisessa. Esityksen mukaan lupaa ei myönnettäisi myöskään, jos luovutuksensaajana on yhteisö, jonka kotipaikka on edellä tarkoitetun valtion alueella tai jonka omistus tai muu vastaava vaikutusvalta on edellä tarkoitetun valtion kansalaisella, kansalaisilla, kyseisen valtion alueelle rekisteröidyllä yhteisöllä tai näillä yhdessä.

Ehdotettua sääntelyä ei kuitenkaan sovellettaisi henkilöihin, joilla on kiinteistön hankinnan sekä luvan hakemisen hetkellä voimassa oleva pysyvä oleskelulupa Suomeen tai Suomen myöntämä pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen pysyvä EU-oleskelulupa, vaan henkilöön sovellettaisiin voimassa olevaa lakia eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta (470/2019, ”lupalaki”).

Yleiset huomiota HE:stä

Keskusrikospoliisi on ollut edustettuna luonnoksen hallituksen esitykseksi laatineessa työryhmässä ja yhtyy hallituksen esityksen kantoihin. Kuten HE:ssä todetaan, Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan pitkittyminen, Suomen liittyminen Natoon ja Venäjän hybriditoimet Suomen ja Venäjän välisellä rajalla antavat aihetta kehittää kansallisen turvallisuuden suojaamiseen liittyvää sääntelyä. Muutostarpeet juontavat juurensa perustavanlaatuisen turvallisuustilanteen muutokseen, jossa merkittävin yksittäinen tekijä on ollut Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämä täysimittainen hyökkäyssota.

HE:n jatkovalmistelussa tehdyt muutokset lupalakiin

Keskusrikospoliisi on 24.10.2024 lausunut hallituksen esitysluonnoksesta puolustusministeriölle ja pyytänyt huomioimaan lain jatkovalmistelussa, että kiinteistön lupa- tai etuostoharkintaa suorittaessaan ministeriöillä on oikeus saada maksutta välttämättömät tiedot Keskusrikospoliisin alaisen Rahanpesun selvittelykeskuksen rahanpesurekisteristä silloin, kun tiedon luovutus on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. On tärkeää huomioida, että myös muut poliisin rekisterit kuin rahanpesurekisteri voivat yksittäistapauksessa sisältää tietoja, jotka olisivat välttämättömiä lupa- ja etuostolain (laki valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla 469/2019, "etuostolaki") mukaisiin prosesseihin. Näin ollen Keskusrikospoliisi kehotti lausunnossaan puolustusministeriötä harkitsemaan lakiehdotuksen jatkovalmistelussa, voidaanko lupa- ja etuostolakeja muuttaa siten, että tiedonsaantioikeutta koskevissa pykälissä tiedonsaantioikeutta ei rajattaisi poliisiin osalta vain rahanpesurekisteriin, vaan tiedonluovuttajana mainittaisiin "poliisi", kuten muidenkin viranomaisten osalta on säädetty (lupalain 8 § ja etuostolain 13 §).

Muutos ehdotettiin toteutettavaksi poistamalla tiedonsaantioikeuspykälistä maininta rahanpesurekisteristä seuraavasti: "Puolustusministeriöllä on oikeus kiinteistön hankinnan luvanvaraisuuden ja luvan myöntämisen edellytysten selvittämiseksi sekä muiden tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi saada maksutta välttämättömät tiedot salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä Maanmittauslaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, ~~keskusrikospoliisilta rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 3 §:ssä tarkoitetusta rahanpesurekisteristä~~, Patentti- ja rekisterihallitukselta, Huoltovarmuuskeskukselta, Rajavartiolaitokselta, Puolustusvoimilta ja Verohallinnolta sekä lisäksi kunnalta tiedot kiinteistöä koskevista kaavoista ja maankäytön muista suunnitelmista."

Keskusrikospoliisi on lausunnossaan puolustusministeriölle kiinnittänyt huomiota myös siihen, että nykyinen vakiintunut prosessi, jossa Keskusrikospoliisi toimii poliisin lausunnonantajana, on toiminut hyvin, eikä sitä ole tarpeen muuttaa. Tiedonsaantioikeuksia laajennettaessa tulisi huomioida, että poliisin rekistereissä olevan tiedon luovuttamiseen saattaa liittyä esimerkiksi meneillään olevan esitutinnan turvaamiseen tai kansalliseen tai kansainväliseen tiedustelutietoon liittyviä tiedonluovutuksen esteitä. Näin ollen harkintavalta tiedon luovutettavuudesta lupa- tai etuostolain mukaiseen käyttötarkoitukseen tulee aina säilyä tiedon luovuttajalla. Poliisin lausuntojen salassapidon osalta on huomioitava asianosaisjulkisuuden rajaaminen pois silloin, kun siihen on lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) mukaiset perusteet.

Puolustusministeriö on hallituksen esityksen jatkovalmistelussa huomionnut Keskusrikospoliisin kannan ja tehnyt ehdotetut muutokset lupalain tiedonluovutuspykälään ja tarvittavat perustelut HE:n säännöskohtaisiin perusteluihin. Tehty muutos parantaa puolustusministeriön päätöksenteon laatua varmistamalla, että päätöksentekijöillä on riittävät ja oikea-aikaiset tiedot kiinteistönhankinnan lupaharkintaan poliisin tietojen osalta. Keskusrikospoliisi kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että vastaavaa tiedonsaantioikeuden laajennusta ei ehdoteta tehtäväksi etuostolakiin, joten etuostolain soveltamisen osalta päätöksentekijöillä ei ole välttämättä riittävän kattavia tietoja päätöksentekonsa tueksi.

Lupa- ja etuostolakien soveltamisalan lisäksi Keskusrikospoliisi pitää tärkeänä edistää sääntelyä, joka kehittää poliisin oma-aloitteisia tiedonluovutuksia.

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, poliisineuvos

Lotta Järvinen, ylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 21.03.2025 klo 08:36. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallitus